

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Ioannis Azorii Lorcitani, Societatis Iesv Presbyteri Theologi, Institvtiones Morales

In Qvibus Vnivers[a]e Qvaestiones ad Conscientiam recte aut prauè
factorum pertinentes, breuiter tractantur

Azor, Juan

Coloniae Agrippinae, 1612

18 Quo pacto cooperatores in usura ad restitutionem teneantur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14014

Titius illud non accepisset, vt datum gratis, ac liberaliter, Caius non donat voluntarie.

Quod si obijcias: Caius, quantum est ex parte sua, gratis, & liberaliter dedit, & consequenter abdicauit dominium a se. Respondetur: Si Titius, cui Caius dat, non acceptat donationem, eo ipso Caius non abdicat a se dominium; quia eo casu nihil intendit donare.

Secundo quaeritur, An sicut usura mentalis, obligationem restituendi inducit; sic etiam inducat simonia mentalis? Hanc quaestionem resolvimus in *Traictatu de Simonia, cap. 23.*

Tertio quaeritur, Quamnam intentio, vel spes lucrifaciat usurarium mentalem, ita vt ad restituendum teneatur? Respondetur: Glossa, & Innocentius communiter recepti. in *cap. Consultit, de Usur.* aiunt tunc facere usurarium mentalem intentionem, & spem lucri, quando est principalis, & primaria. Si vero sit minus principalis, & secundaria lucri, non facere. Sit hoc exemplum; Titius mutat Caio partem ob lucrum, partim ob beneuolentiam, & amicitiam, tunc, inquit, lucri est intentio principalis, quando si lucrum non intercessisset, non mutasset: quando vero e contrario, si beneuolentia non esset, non mutasset: tunc principalis intentio est beneuolentia, & non lucrum, & ita tunc non est usura mentalis. Ita Siluester, Angelus, Tabiena, & Rosella *verb. Usura. i. in principio.* At Sotus *lib. 6. de Iustitia, quest. 1. art. 2.* & Caietanus *2. 2. qu. 78. art. 1. ad 4.* & in *Summa, cap. de Usura mentali, & in Opusculis; Tom. 2. tractat. 8. cap. 2. & 3.* & Nauarrus *cap. 17. num. 209.* hanc distinctionem rejiciunt. & merito, quia reuera furtum est, si rem alienam accipias invito domino, siue accipias principaliter vt fureris, siue secundario. Et idem est de homicidio, & adulterio, ergo similiter usura est, si lucrum ex mutuo intendas, siue principaliter, siue secundario: quod si lucrum intendas, & non ex mutuo, nullo modo est usuraria intentio.

Conradus *questione 20. conclus. 2.* ait esse usuram mentalem; etiam si Titius mutuando intendat beneuolentiam Caii: Si rursus ex ipsa beneuolentia per mutuum intendat etiam lucrum; quia, inquit, tunc Titius ex mutuo lucrum mediate intendit. Sed reuera fallitur Conradus; quia, si ex mutuo beneuolentia intenditur, cum ea non sit pecunia aestimabilis, non facit intentionem usurariam: & deinde cum ex beneuolentia conciliata intenditur lucrum, eo ipso non intenditur ex mutuo, sed ex amicitia, quod non est usura.

Medina *de Usura, quest. 1.* ait, videndum esse, an intentio lucri sit causa finalis mutui, an vero sit solum causa motiua; & impulsiva. Si enim est causa finalis, tunc siue sit principalis, siue secundaria, facit usuram mentalem: si vero est tantum motiua, vel impulsiva, non facit usuram mentalem.

Si roges, quando est causa tantum motiua, vel impulsiva? Respondet Medina, quando lucrum est causa vt facilius, & promptius Titius mutuet, tunc solum est causa impulsiva: quando vero est causa, vt Titius simpliciter mutuet, alioqui non mutuetur, tunc est causa, propter quam mutuum fit simpliciter.

At Sotus, Caietanus, & Nauarrus *supra citati*, clarius videntur respondere, nimirum videndum esse, an lucrum intendatur ex ipso mutuo; tunc enim est usura mentalis, siue principaliter, siue secundario intendatur, siue proxime, siue mediate. Si vero lucrum non intendatur ex mutuo, sed solum intendatur beneuolentia, & amicitia mutuatarij, tunc non est usura mentalis, etiam si beneuolentia intendatur, & rursus intendatur lucrum ex beneuolentia tamen conciliata, vt diximus

supra.

Quo pacto cooperatores in usura ad restitutionem teneantur.

CAPVT XVII.

CONVENIT inter omnes, cooperatores, qui se tenent ex parte mutuatarij petentis mutuum, non teneri ad restitutionem, licet aliquando peccent; quia ex consensu, & voluntate ipsius mutuatarij cooperantur, & consequenter nihil faciunt contra eius iustitiam; quia scietis, & volenti non fit iniuria. Tota igitur difficultas est de his, qui se tenent ex parte mutuantis cum usura.

Primo quaeritur de Consulente, iubeente, suadente, vt Titius. V. g. mutuet cum vsuris, vel de eo, qui Titium volentem mutuae gratis, impediuit ne mutuet gratis, sed cum vsuris? Sunt dua opinioniones, vna asserit istos nihil debere restituere, si nihil ad ipsos ex lucro usuratio peruenit. Angel. in *verb. Restit. i. vers. Usurarius. nu. 4.* Rosella *verb. Restit. 9. §. 1.* Siluest. *verb. Usura, 7. qu. 2.* Medina *de Usura, quest. 4.* & probant, quia aliud est consulere, vt fureris, vel occidas, vel adultereris; tunc enim consulitur contra iustitiam: aliud vero est consulere, vt lucrum ex mutuo tibi ab alio promissum, vel datum, recipias in hoc enim, non consulitur contra iustitiam alterius.

Altera est opinio, quae asserit ipsos in solidum obligari ad restituendum, etiam si nihil ex vsuris ad ipsos peruenit. Ita Sotus *lib. 6. de Iustitia. q. 1. art. 4. ad fin.*

In hac re dicendum est, si conulas, vel suadeas, vt Titius contractum usurarium celebret, vel vt mutuet cum vsuris, tunc in solidum te obligari ad restitutionem. Et in hoc etiam Auctores primae opinionis conueniunt. Et ratione patet; quia tum consilium est causa damni. Si autem Titius celebrat usurarium contractum, vel mutuaui cum vsuris, & deinde conulas, vt vsuras sibi ex pacto promissas recipiat: tunc Auctores primae opinionis aiunt, te non obligari ad restitutionem; quia ante tuum consilium, iam erat damnum illatum, & licet tu porteres impedire receptionem usurae, non teneris tamen ex officio, sed solum lege caritatis.

In hoc dicendum est: si reuera consilium solum est post absolutum usurarium contractum, ita, vt nihil fecerit ad vsuras acquirendas, tunc non est obligatio restituendi: si vero aliquid fecit, vt vsurae acquirerentur, tunc obligatio est restituendi iuxta secundam opinionem.

Secundo quaeritur, Quid sit dicendum de Caio suas pecunias deponente apud Titium, quem nouit esse foeneratorem? Thom. 2. 2. qu. 78. art. 4. ad ult. respondet, eum nihil peccare, si foenerator alias pecunias habebat, quas mutuae potuisset: peccatum vero committere, si nullas alias habebat pecunias; quia dedit occasionem foenerandi. Sed alij respondent peccare quidem Caium deponentem suas pecunias, quando Titius foenerator nullas alias habebat: sed hoc peccatum non esse contra iustitiam, sed solum contra caritatem. Quia, inquit, Caius non tenetur ex officio impedire, ne Titius foeneretur. Dices, dat occasionem foenerandi, deponendo suas pecunias. Respondet, hoc non facere Caium, vt Titius foeneretur, sed vt iure suo, quia opus, & ius habet deponendi suas pecunias apud Titium. Unde alij cum distinctione respondent: si Caius ob necessitatem, vel aliquam utilitatem suam deponat pecunias, eum ad nihil teneri, quia iure suo vitur; si vero Caius abique vlla necessitate, vel utilitate deponit pecunias, peccabit quidem, sed non contra iustitiam; quia non tenetur ex officio impedire vsuras, sed solum lege caritatis.

Tertio quaeritur, Quid sit dicendum de Caio dante mutuo suas pecunias Titio sibi cognito foeneratori? Respondet, idem esse iudicium, atque de Caio deponente suas pecunias apud Titium cognitum foeneratorem. Item idem est iudicium de Caio dante pecunias suas Titio foeneratori ex aliquo contractu celebrato cum eo.

Quarto quaeritur, Quid sit dicendum de Dominis temporalibus, Magistratibus, Principibus, Aduocatis, Procuratoribus, qui auctoritate, vel statuto, aut lege in causa sunt, vt fo-

neratores exigant vsuras, vel non restituant, vel ne repetantur ab his, qui eas soluerunt? Respondetur, eos in solidum teneri, si vsurarius, vel non potest, vel non vult restituere. Sotus loc. cit. Nauar. c. 17. nu. 275. Silu. verb. Vsurâ, 7. q. 10. Ang. verb. Restitutio, 1. vers. Vsurarius, nu. 8.

Quidò quæritur, de Confessariis, qui audiunt confessionem vsurarij. Silu. loc. cit. Et verb. Rest. 3. q. 7. eos teneri in solidum ad restitutionem, inquit, ex denegatione admonitionis sequatur, vt nò fiat restitutio. Sed obscura est huiusmodi responsio. Quare dicendum est, Primò, quandocumque confessarius, siue interrogatus, siue non interrogatus, verbis suis in causa est, vt restitutio non fiat, tunc tenetur ad restitutionem in solidum, quia te habet, vt consulens, vel inducens alium ad non restituendas vsuras. Secundò, si confessarius solum definit admonere penitentem de vsuris restituendis, non tenetur ad restitutionem, quia non tenetur ex officio consulere bono tertij, sed solum ex officio tenetur consulere bono penitentis, & lege solâ caritatis tenetur bonum tertij procurare.

Sextò quæritur, de Notariis facientibus instrumentum, in quo vsurâ continentur? Respondetur, communè esse sententiam, si instrumentum contineat vsuram, quæ in ipso nò exprimitur, V. g. quia in instrumento dicitur, Caium debere Titio centum, cum tamen debeat tantum nonaginta quinque, vel Titium mutuale Caio 100. cum tamen solum mutauerit 95. tunc Notarios obligari in solidum ad restitutionem; quia vi instrumenti conlecti exigitur postea, & soluit vsura. Si verò instrumentum aperte contineat vsuram, quæ in eo exprimitur, tunc non obligari ad restitutionem; quia vi huiusmodi instrumenti mutuatarius, non potest cogi in iudicio ad restituendas vsuras, nisi vbi fuerit consuetudo, vel lex, vt tales vsuræ soluantur. Hac Ang. verb. Restit. 1. vers. Vsurarius, n. 6. Sil. verb. Vsurâ, 7. q. 7. Rosel. verb. Restit. 6. n. 4. Lup. Gemin. de Vsurâ, com. 3. §. 2. n. 25. Host. in Sum. tit. de Vsurâ, §. in aliis autem casibus, §. 17. n. 275. licet Medina q. 4. de Vsurâ ad 4. in fine, dicat etiam in hoc casu non obligari ad restitutionem; de qua re infra statim dicam.

Quid si huiusmodi instrumentum faciat Notarius non in gratiam Titij vsurarij mutuantis cum vsuris, sed in gratiam Caij mutuatarij petentis mutuo pecunias à Titio? Sil. & Angel. loc. cit. & Nauar. c. 17. nu. 276. aiunt, cum peccare quidè mortaliter, sed non teneri ad restitutionem, quia se habet ex parte mutuatarij, non autem ex parte vsurarij. Quod autem peccet mortaliter, probant ex eo, quod est penitus: nam cù Notarij creantur, iurant se non facturos huiusmodi instrumenta continentia vsuras. Sunt verò qui dicant, hos Notarios non peccare mortaliter, dummodo non mutauerint se non facturos huiusmodi instrumenta; & dummodo post celebratum contractum vsurarium vocati, vel rogati à mutuatario, instrumentum conficiant; quia, inquit, solum est testificatio eius, quod est factum. Item quia exstat Bulla Iulij II. I. quæ incipit (Cum, sicut accepimus) vbi dicitur, Notarios Christianos absque scrupulo conscientie, & incursum poenæ posse instrumenta conficere in omnibus contractibus celebratis inter Christianos, & Iudæos, iuxta formulam capitulorum ipsorum toleratis, & permissis.

Sed reuera verus est, quod Sil. Angel. & Nauar. aiunt, nempe, esse peccatum mortale, quia tale instrumentum non solum est testificatio quomodocumque, sed est tale, cuius vi exigitur postea, & soluit vsura.

Dices, post celebratum contractum vsurarium, non est peccatum dicere vsurario, vt vsuras sibi permissas petat, vel recipiat. Respondetur, sicut vsurarius non solum peccat in celebrando contractu vsurario, sed etiam in petendo postea, vel accipiendo vsuras: sic etiam peccat is, qui verbo, vel scripto dicit vsurario, vt petat, vel accipiat vsuras: quod si instrumentum solum esset ad dicendum mutuatario, vt vsuras solueret, vel daret, tunc non esset peccatum; quia sicut mutuatarius non peccat dando vsuras, ita nec ego, si dicam ei, vt det, verbo, vel scripto. At verò instrumentum Notarij, licet sit factum in gratiam mutuatarij, tamè dat auctoritate vsurario, vt vi eius instrumenti possit vsuras petere etià in iudicio.

Ad Bullam verò Iulij III. Respondetur, in ea solum diu generaliter posse conficere Notarios in contractibus celebratis cum Iudæis toleratis, ac permissis vsurarij contractus non sunt huiusmodi.

Sed occasione huius Bullæ exstitit dubium, An Notarius conficiens instrumentum vsurarium inter Christianum, & Iudæum, peccet, & teneatur ad restitutionem? Respondetur, ex Medina de Vsur. qu. 4. ad 4. In fine, non peccare; quia in scriptura huiusmodi, solum est testificatio eius, quod fit nã vi eius non cogitur Christianus solvere vsuras.

Dices, Quid si simus in terris, vbi vsuras coguntur debitorum soluere Iudæis, vel secundum leges Principum, vel iuxta consuetudinem Prouinciarum? Respondetur, ex eodem Medina, etiam in hoc casu, non peccare Notarium, quoniam scriptura non est nisi testimonium veritatis; sicut si testis aliquis diceret suum testimonium coram Iudice, quod ille, nimirum vsurarius contractus celebratus fuerit tali anno, tali die, tali loco, inter Christianum talem, & talem Iudæum. Vbi verò est lex obligandi ad soluendas vsuras, Notarius tenetur in solidum, vt docet Sil. 7. q. 8.

Septimò quæritur de testibus, qui scierint interuenire actui vsurario, cum actus huiusmodi absque testimonio nò valeat? Respondetur, eos teneri ad restitutionem in solidum. Sil. verb. Vsurâ, 7. q. 9. Ang. verb. Restitut. 1. vers. Vsurarius, n. 7. Nauar. c. 17. nu. 277. Idem est Iudicium de Prælati, & aliis scierint subscribentibus actui vsurario. Sil. & Ang. loc. supra citatis.

Octauò quæritur de Mediatoribus, qui Proxenetæ dicuntur, qui ex parte feneratorum interueniant, vt contractus vsurarij celebrentur? Respondetur eos etiam in solidum teneri ad restitutionem. Angel. loc. citato, nu. 5. Silu. verb. Vsurâ, 7. q. 3. Nauar. c. 17. nu. 266.

Nonò quæritur de Familiis, vel ministris feneratorum? Respondetur, si nomine feneratorum, quorum sunt famuli, vsurarium contractum celebrent, eos in solidum teneri secundo loco post ipsos feneratoros; & in hoc omnes conueniunt. Verum tota difficultas est de illis familiis, qui non cooperantur in vsurario contractu celebrando, sed solum seruiunt post factum vsurarium contractum, chartis scribendo mutuo, quod datur, vel pignora; vel solum recipiunt vsuras, quas soluit mutuatarius, vel solum petunt à mutuatario solutionem vsuræ, vel solum gestant, aut seruant, aut numerant pecuniam in dando, vel accipiendo mutuo.

In hac re sunt duæ opiniones. Prima est, huiusmodi famulos, nec ad restitutionem teneri, nec peccare. Ita Sotus li. 6. de Iustit. q. 1. ar. 4. ad fin. Ang. verb. Restitutio, 1. vers. Vsurarius, nu. 9. Silu. verb. Vsurâ, 7. q. 4. Lup. Gemin. de Vsur. com. 3. §. 1. nu. 39. probant, quia huiusmodi famuli nihil cooperantur in contractu vsurario.

Secunda sententia est eorum, qui volunt istos famulos peccare, & teneri ad restitutionem, etiam si nihil ex vsuris ad ipsos peruenierit. Nauar. c. 17. nu. 267. & intelligitur, quando huiusmodi famuli nouerint pecuniam esse vsurariam. Videtur prima opinio esse probabilior ob rationem dictam.

Decimò quæritur de Tutoribus, Curatoribus, Administratoribus? Respondetur, istos, quando nomine proprio exercent vsuras, nimirum in seipsis, vel inconsultis iis, quorum bona administrant, teneri ad restitutionem in solidum, & principaliter ipsos verò, quorum bona administrant, non teneri, nisi quatenus aliquid ex vsuris conuersum est in bonum ipsorum. Quando verò exercent vsuras ex consensu eorum, quorum bona administrant, vtique tenentur ad restitutionem in solidum, sed principaliter ij, quorum nomine vsuræ sunt acceptæ; alij verò minus principaliter, hoc est, si primi non restituunt. Sic Inno. in c. Michael, de Vsur. & Glo. ibid. Host. in Sum. tit. de Vsur. Lap. Alleg. 93. n. 4. Palu. in 4. dist. 15. q. 2. Silu. verb. Vsurâ, 7. q. 4. Soc. lib. 6. de Iustit. q. 1. art. 4.

Vndecimò quæritur, An, & quomodo hæredes vsurarij restituere teneantur? Respondetur, conuenire inter omnes, eos non solum in foro conscientie, & interiori, sed etiam in exteriori obligari ad restitutionem. c. Tua nos, de Vsur. & nò solum teneri restituere vsuras, sed etià damna, quæ sequuntur.

funt in mutuatariis, à quibus vſuræ ſunt extorta. Lege Couat. lib. 3. var. reſol. c. 3. n. 7. Si roges, an hæredes teneantur ad reſtitutionem vitæ vitæ, & facultatem hæreditatis, quâ habent? Reſpond. ex communi ſententia, quando conſecerint inuentarium, cogi quidem eos ad reſtitutionem in foro extenſiori, ſed in foro interiori non obligari. Ita Couat. lib. 3. var. reſol. c. 3. n. 8. Et in c. Quamquam, de vſur. dicitur, hæredes teneant iuxta facultates ipſorum. Si ſecundo roges, quando ſunt plures hæredes, quomodo obligentur ad reſtitutionem? Reſpond. ſingulos teneri pro rata, vt docet communis opinio. Si tertio roges, quid ſi fuerint duo hæredes, & vnus eorum, aut noluit, aut nõ poſſit reſtituere, an alter teneatur in integrum? Reſpond. ex Abb. in c. Tua nos, de vſur. veteres Canonice, quia cenſebant omnia bona vſurarij eſſe tacite hypothecata, ſententur teneri in integrum, ſed iuniores Canonice cenſent, ex rigore iuris non teneri niſi pro rata. Sic etiam Nauar. c. 17. n. 278.

Duo decimo quaeritur, an ſi licitum Titio petere mutuũ à Caio feneratori, quem nouit nonniſi cum vitæ mutuatarium? Reſpon. non eſſe licitum petere mutuũ à Caio ſub vſuris, ſicut non eſt licitum petere ab aliquo, vt iuræ per h. l. ſ. de os. Ita S. Tho. communiter receptus 2. 2. q. 78. ar. 4. Ratione probatur, quia non eſt mihi licitum petere à te aliquid, quod tu abſque peccato facere non poteris: nam eo ipſo petere, vt peccares. Secundo licitum eſt Titio petere mutuũ à Caio, dummodo non petat ſub vſuris, & dummodo petat, vt ſubſtinetur ſua, vel alterius neceſſitati. Ita S. Tho. loc. cit. communiter receptus. Verũ difficultas prima eſt, an ſi Titius nullam habeat neceſſitatem, licet poſſit petere mutuũ à Caio? Duæ ſunt opiniones: Prima aſſertit poſſe licet petere, mirum propter bonum ſuum velle, vel delectabile, vel alterius conuulſis: mirum propter ludos, ſpectacula, & pulſas, ſive conuulſas. Ita Caiet. 2. 2. q. 78. n. 4. Ang. ver. vſur. 2. n. 2. vbi ait, à Caio petere licitum eſt petere mutuũ, etiam ſi licitum eum daturum ſub vſuris pro opere non ſolum neceſſario, ſed etiam vtili, immo etiam indifferenti. Id probat ex Innoc. Hoſi. Abb. Ant. But. Anania in c. ſuper eo, de vſur. Sor. lib. 6. de iuſt. g. 1. art. 2. ait ſufficere vt neceſſitas ſit ad conſeruandum decentem ſtatum, & ornatum. Secunda opinio ait, non eſſe licitum Titio petere mutuũ à Caio etiam parato, niſi tantum pro opere licito, & neceſſario. Sil. verb. vſur. 7. q. 1. vbi ait, eſſe mortale peccatum, ſi aliter petatur, quia peccatum eſt offerre materiam, & occaſionem alteri peccandi. Sed prima opinio eſt probabilior, quia nõ eſt peccatum, ſi ego vt ture meo, etiam quando ſcio te ex malitia tua peccaturum: non enim tunc me obligat lex charitatis, vt ego me abſtineam ab eo, quod eſt mihi licitum.

Altera difficultas eſt, An ſi Titius petat mutuũ à Caio pro opere, quod ſit veniale peccatum, mirum pro otioſe ludendo, vel epulando, peccet mortaliter? Duæ ſunt etiam opiniones. Nam Sil. loc. cit. ait, eo ipſo, quod Titius petit pro opere vano, peccare mortaliter, quia cum nullum ius habeat faciendi opus vanum, conſequenter non habet ius petendi mutuũ, & proinde petendo mutuũ, eo ipſo inducit aliu ad vſuras. At vero Caiet. & Sor. loc. cit. aunt Titium non peccare mortaliter, ſed ſolum committere peccatum veniale, mirum pro vano opere petendo mutuũ. Ratio eorum eſt, quia in hac petitione mutuũ ſolum eſt peccatum in vano illo opere, pro quo mutuũ petitur: na ex alia parte, quia Caius ex malitia ſua peccat mutuoando cum vſuris, peccati eius non imputatur Titio: ſicut, inquit, ſi femina egrederetur domo, cum ſciret ſe concupiſcendum à ſalcito iuvene, peccaret quidem venialiter, ſi otioſe egrederetur, nõ tamen mortaliter, quia peccatum latei iuueniſei non debet imputari.

Tertia difficultas eſt, An ſi Titius eſſet in extrema neceſſitate conſtitutus, poſſet licet petere mutuũ à Caio etiam ſub vſuris? Sil. & Ang. ex Innoc. c. Super eo, de vſur. reſpondent, licet poſſe petere, quia hoc non eſt inducere alium ad peccatum, ſed tantum inducere, vel conſulere minus malũ ad curandum malus. Porro in eodem caſu, Caium feneratori non nõlle mutuoare, niſi cum vſuris, nec aliter velle ſuccurrere Titio extreme laboranti: tunc Titius petendo à Ca-

io ſic: Mutua mihi etiam cum vſuris, niſi aliud facit, niſi: Ne ſinas me mori, ſed ſuccurre mihi, etiam cum vſuris: & licet eſſe aunt conſulere minus malũ parato alioqui ad faciendũ malus. Aliorũ verò eſt opinio, id non eſſe licitum. Sed quia tota difficultas reducit ad eam, qua quæritur, vtrũ poſſimus licet conſulere minus malũ parato ad faciendũ malus, & de hoc ſupra egimus in quarto Tractatu Decalogico: ideo illic lectorem tranſmittimus.

De pœnis vſurariorum.

CAPVT XVIII.

QVÆRITVR, An crimen vſuræ ſit Eccleſiaſticum, an verò ſeculare, id eſt, pertinet ad iudicem Eccleſiaſticum, an verò ad ſeculare? Duæ ſunt opiniones. Prima opinio ait eſſe Eccleſiaſticum ſimpliciter. Glo. in c. Cum ſit generale, de For. comp. & c. 2. de Off. ord. & Clem. Diſpenſatio, de iudic. & c. Ex litteris, de iureiur. Alex. conſ. 2. q. n. 6. lib. 4. Dec. conſ. 170. la. conſ. 133. lib. 4. & hanc opinionem communem eſſe teſtatur Alber. c. de vſuris, n. 3. & ea opinio probari videtur ex c. 1. & 2. Et c. Præterea, de vſur. vbi laici vſurarij à iudicibus Eccleſiaſticis puniuntur pena excommunicationis. Opinio ſecunda ait, eſſe crimen mixtum, & ita iudicem ſeculare poſſe inter laicos de hoc crimine iudicare, quãuis inter clericos ſolum iudex Eccleſiaſticus iudicat. Archid. in c. Quid dicam, 4. q. 4. Salic. in Leos. §. fin. c. 8. C. de vſur. Barbat. in c. Cum ſit generale, de For. comp. Hanc verò ſententiam exiſtimant Couat. lib. 3. var. reſol. c. 3. quia nullibi ius Canonicum hoc crimen reſeruat Eccleſiaſticis iudicibus. Immo in ca. Poſt miſerabilem, de vſur. permittit ſecularibus iudicibus de hoc crimine cognoſcere. Item, quia non ſola lege ſupernaturali eſt prohibita vſura, ſed etiam lege naturali, & civilis, vt homicidium, iurium, & adulterium.

Notandum igitur eſt, olim cum legibus civilibus aliqua vſuræ permittentur, ceptum eſſe in Eccleſiam introductum, vt de hoc crimine ſolum iudices Eccleſiaſticis iudicarent; quia Eccleſia nullas vnquam vſuras permiſit. Item, quia aliquando accidit, vt dubium ſit, tunc vſurarius, an nõ aliquis contractus: ideo Eccleſia excepti etiam de vſuris cognoſcere; quia cum quaſtio eſt iuris, non facti, hoc eſt contractus ſit vſurarius, an non, potius pertinet ad iudices Eccleſiaſticos, quã ſeculares.

Prima poena vſurarij eſt infamia. eſt enim vſurarius infamis ipſo iure tam civilis, quã Canonico. l. Improbium factum. C. Ex qui. cauſ. infam. erro. Et c. Infamis, 3. q. 7. 4. Porro. Vnde clericus vſurarius eſt ipſo iure intatus. Abb. in c. Inter dilectos, de exceſ. Præl. quare ab officio obtinendo repellitur. Glo. in c. Præterea, de vſur. ſed Epifcopo permittitur, vt hanc infamiam poſſit tollere pro beneficio Eccleſiaſticis obtinendo poſt peccatam poenitentiam. Gl. in c. Præterea, et. & licet nõ ſit à beneficio depoſitus ipſo iure, eſt tamen deponendus tam à beneficio, quã in officio. Io. And. & Panor.

Secunda poena vſurarij continetur in c. Quamquam, de vſur. in 6. vbi ſtatuitur, peccare ſacerdotem, qui vſurarij manifeſti confessionem audiuerit, vel eum abſoluerit, vel ei aliquid aliud ſacramentum miniſtrauerit, antequam vſuras, quatenus potuerit, reſtituat, aut preſtet cautionem idoneam de reſtituendo hiſ, à quibus vſuras extorſerit, ſi præſentes ſint, alioqui hiſ, qui ipſiſ acquirere poſſunt, aut ſi non ſint tales Epifcopo, aut eius Vicario, aut ipſius proprio Parocho coram peſſonis fide dignis, aut aliquo Notario ex Ordinarij mandato; ita vt in cautione exprimat veram ſummam debiti ſi ſeruit, ſi autem, arbitrio recipientis moderando. Qui ſi ſcienter obligationem in nouem debito receperit, ad reſtituendum reſtitutum tenebitur. Item vſurario nolet hoc facere, nemo potest eſſe teſtis in teſtamento, nec eius confessionem audire: nec vſurarius poteſt in loco ſacro ſepeliri, & eius teſtamentum eſt ipſo iure irritum.

Quæres, quid in hoc capite per manifeſtum vſurariũ intelligatur? Reſpondetur, intelligi eum, qui eſt notorius per